

УДК 339.9

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2292.2025/1-60/85-89>Дарія АНДРЮНІНА, асп.
ORCID ID: 0009-0004-6257-5667
e-mail: dariya.andriunina@gmail.com

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

МІГРАЦІЙНА КОМПОНЕНТА У СТРАТЕГІЇ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Вступ. Аналіз поточної ситуації на ринку праці України в умовах війни, демографічної та міграційної криз є необхідним для розуміння основних викликів, з якими зіштовхується країна, і для формування ефективної політичної та економічної стратегії. Визначення факторів, що впливають на рівень безробіття, мобільність робочої сили та структуру економічної активності, дозволяє оцінити перспективи стабільності та розвитку ринку праці в умовах глобальних змін. У цьому контексті розробка стратегії зайнятості населення стає ключовим інструментом для забезпечення соціальної та економічної стабільності, зокрема через інтеграцію України до Європейського Союзу. Європейська інтеграція сприятиме підвищенню конкурентоспроможності національного ринку праці та залученню кваліфікованих кадрів з інших країн, що дозволить Україні адаптувати свою економіку до європейських стандартів і реалізувати свій потенціал на глобальному рівні.

Методи. У процесі підготовки дослідження було використано такі методи: системний підхід, порівняльний метод, структурно-функціональний метод, а також методи кризи аналізу та оцінювання соціально-економічної ситуації. Особливу увагу було приділено аналізу впливу війни на ринок праці, а також дослідженню демографічних і міграційних процесів за допомогою методів статистичного аналізу.

Результати. Виявлено, що повномасштабне вторгнення поглибило існуючі структурні дисбаланси на ринку праці України. Крім того, демографічна та міграційна кризи значно ускладнили ситуацію, зокрема через високу міграцію працездатного населення та збільшення кількості внутрішньо переміщених осіб. Дефіцит кваліфікованих кадрів стає однією з головних проблем, що погіршує ситуацію на ринку праці. Для подолання цих викликів необхідно розробити комплексну стратегію зайнятості населення, яка орієнтується на інтеграцію до Європейського Союзу.

Висновки. Зважаючи на складні виклики, з якими зіштовхується ринок праці України через повномасштабне вторгнення, демографічну та міграційну кризи, розробка стратегії зайнятості є критично важливим кроком для забезпечення економічного відновлення та стабільного розвитку країни. Інтеграція України до Європейського Союзу дозволить не тільки підвищити конкурентоспроможність національного ринку праці, а й забезпечити ефективно використання кваліфікованих кадрів, підтримуючи економічне зростання, соціальну стабільність і поліпшення якості життя населення.

Ключові слова: ринок праці, європейська інтеграція, спільний ринок праці, міграційна криза, стратегія зайнятості, міжнародний поділ праці.

Вступ

Україна, перебуваючи на шляху європейської інтеграції, стикається з численними викликами і можливостями у сфері міграції та зайнятості. У контексті глобального ринку праці, де міжнародний поділ праці визначає конкурентоспроможність країни, Україна шукає своє місце, а це, у свою чергу, потребуватиме сильної політики у сфері зайнятості населення і напрацювання відповідної стратегії зайнятості населення. Ця стратегія вимагатиме не лише внутрішніх реформ, але й зваженого підходу до міграційних процесів, спрямованого на забезпечення стабільного економічного зростання та інтеграції у європейський простір. За останні роки Україна здійснила ряд важливих кроків у напрямі реформування внутрішнього ринку праці, що передбачають гармонізацію з європейськими стандартами. Одним із головних завдань є створення сприятливих умов для розвитку внутрішнього ринку праці, зокрема через поліпшення системи освіти та професійної підготовки, а також через стимулювання попиту на кваліфіковані кадри в різних секторах економіки, забезпечення балансу між попитом та пропозицією робочої сили. Водночас важливо зберегти баланс між потребами національного ринку та міграційними процесами, що допоможе забезпечити стабільне економічне зростання, підвищити рівень зайнятості та знизити рівень міграції за кордон.

Мета дослідження – визначення ролі міграційної компоненти в контексті загальної стратегії зайнятості населення України, зокрема в умовах європейської інтеграції. У статті розглядаються ключові виклики та можливості, які постають перед Україною в розбудові ефективного внутрішнього ринку праці, оптимізації

міграційних процесів та адаптації до вимог міжнародного поділу праці.

Огляд літератури. У сучасних умовах глобалізації та європейської інтеграції України питання політики у сфері зайнятості населення, євроінтеграції та міжнародного поділу праці набувають особливої актуальності. Дослідження цих аспектів важливе для розуміння механізмів адаптації національної економіки до європейських стандартів та вимог міжнародного ринку праці. Під час написання статті досліджувалися роботи Каханека і Циммермана (Kahanec, & Zimmermann, 2011), Лавенекса та Учарера (Lavenex, & Учарер, 2004) і дослідження ОЕСР (Organisation for Economic..., 2019). Серед українських дослідників, праці яких вивчалися для написання статті, – О. І. Шнирков, О. А. Чугаєв (Шнирков, & Чугаєв, 2023), Р. О. Заблоцька, О. С. Шепель (Заблоцька, & Шепель, 2022), Е. М. Лібанова, О. І. Цимбал та О. В. Позняк (Лібанова, Позняк, & Цимбал, 2022).

Методи

Основу методів, використаних під час написання цієї статті, становить системний підхід, який дозволяє розглядати ринок праці України в контексті сучасних соціально-економічних трансформацій та європейської інтеграції. Цей підхід дозволяє оцінити взаємодію різних факторів, таких як демографічні зміни, міграційні процеси та економічні виклики, що впливають на трудовий ринок. Важливою частиною дослідження є застосування структурно-функціонального методу, що дозволяє вивчати ринок праці як складну систему, в якій кожен елемент (робоча сила, роботодавці, державні інституції) має свою функцію і взаємодіє з іншими елементами. Також використано методи аналізу та оцінювання соціально-економічної ситуації, зокрема статистичний аналіз.

© Андрюніна Дарія, 2025

Результати

Повномасштабне вторгнення лише поглибило структурні дисбаланси, які існували на ринку праці України. Наразі ринок праці України зіштовхується зі складними викликами, які значною мірою обумовлені наслідками війни, що триває, а також економічною та соціальною трансформацією, що відбувається в країні. Повномасштабне вторгнення призвело, серед іншого, до перебоїв у постачанні та руйнування інфраструктури, що, у свою чергу, призвело до зниження рівня виробництва та зменшення кількості робочих місць, особливо в прифронтових регіонах, що безпосередньо вплинуло на рівень зайнятості. Водночас багато підприємств і організацій змушені були скоротити штат або переорієнтуватися на інші сектори економіки, що загострило проблему безробіття серед населення. Слід зауважити, що загострилася і демографічна криза. Низький рівень народжуваності, високий рівень смертності та тривалі міграційні процеси спричиняють зменшення чисельності працездатного населення, що робить демографічну ситуацію ще більш критичною. Згідно з даними, наведеними у Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року, схваленій Кабінетом Міністрів України (розпорядження № 922-р від 30 вересня 2024 р.), рівень народжуваності в Україні недостатній для простого підтримання населення (спостерігається з 1960-х років); у 2021 р. сумарний коефіцієнт народжуваності становив 1,16, що майже вдвічі менше від необхідного для заміщення поколінь; за час збройної агресії цей показник, за оцінками Інституту демографії та проблем якості життя Національної академії наук, знизився до 0,9; у 2021 р. кількість народжених дітей була вдвічі меншою за кількість осіб, яким виповнилося 60 років (народжених у 1961 р.) і які мали право на пенсію (Кабінет Міністрів України, 2024). Іншим важливим виявом демографічної кризи в Україні є висока передчасна смертність до 65 років, переважно серед чоловіків – середня очікувана тривалість життя при народженні в Україні в 2020 р. становила 71,35 року (71,83 року в міських районах і 70,32 року в сільських) (порівняно з ЄС цей показник становив 80,4 року) (Кабінет Міністрів України, 2024).

Не менш вагомою проблемою є міграційна криза, яка загострилася через бойові дії та економічні труднощі. Високий рівень виїзду громадян України за кордон, зокрема в країни Європейського Союзу, став серйозним викликом для внутрішнього ринку праці. Це призводить до втрати кваліфікованих кадрів, особливо в таких секторах, як будівництво, ІТ, медицина та освіта. Одночасно в Україні зростає кількість внутрішньо переміщених осіб, які потребують адаптації на нових територіях та працевлаштування, що ще більше ускладнює ситуацію на ринку праці.

Формування політики у відповідній сфері ускладнено у зв'язку з відсутністю регулярних статистичних обстежень ринку праці та становища домогосподарств, які зупинені Державною службою статистики України у зв'язку з повномасштабним вторгненням. Відповіді на стан справ у контексті соціально-економічного стану домогосподарств України дає дослідження за результатами загальнодержавного вибіркового обстеження соціально-економічного стану домогосподарств (ОСЕСД), проведеного у грудні 2023 р. – лютому 2024 р., що було підготовано Інститутом демографії та проблем якості життя НАН України та Українським центром соціальних реформ на замовлення Міністерства соціальної політики України за фінансової підтримки Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) та Федерального міністерства економічного співробітництва і розвитку Німеччини (BMZ) через державний банк розвитку KfW (UNICEF, 2024).

Проаналізувавши дані, наведені у згаданому дослідженні, можна зробити висновок, що найвища економічна активність спостерігається серед молодших вікових груп, а серед осіб старших вікових груп, зокрема 55 років і старше, спостерігається значне зниження участі в робочій силі і зниження рівня зайнятості, що вказує на труднощі з працевлаштуванням цієї категорії працівників. Додатково дані демонструють, що в міських районах рівень участі в робочій силі та зайнятості вищий порівняно з сільськими територіями, що може бути пов'язано з більшими можливостями для працевлаштування в містах, де зосереджена основна економічна діяльність та індустриальні підприємства. Загалом спостерігається загальне зниження економічної активності, що ймовірно пов'язано з демографічними змінами, зокрема старінням населення, а також з економічними труднощами, спричиненими війною та іншими соціально-економічними факторами. Це свідчить про необхідність створення нових програм підтримки населення, спрямованих на їх перекваліфікацію та інтеграцію в сучасний ринок праці, а також на підвищення зайнятості серед цієї групи через інклюзивні ініціативи та соціальні програми.

З Інфляційного звіту Національного банку України отримуємо додаткові вхідні дані для оцінювання реального стану ринку праці (Інфляційний звіт, 2024). За даними Національного банку України, попит на робочу силу в 2024 р. продовжує зростати, але пропозиція залишається обмеженою через такі фактори, як міграція за кордон, мобілізація, потреба в адаптації внутрішньо переміщених осіб і посилення дисбалансів на ринку праці. Зокрема, Національний банк України скоригував свої прогнози щодо рівня безробіття, знизивши його оцінку за минулий рік з 19 % до 18,2 %, а також покращив прогнози на наступні роки. Очікується, що в 2024 р. рівень безробіття знизиться до 14,2 %, а в 2025-2026 рр. становитиме 10–12 %. Проте цей показник все ще перевищуватиме довоєнні рівні через структурні зміни в економіці, зовнішні та внутрішні міграційні потоки, нерівномірне відновлення по регіонах і секторах, що, у свою чергу, посилюватиме диспропорції між вимогами роботодавців і кваліфікацією працівників (Національний банк України, 2024).

Водночас бізнес зіштовхується зі значним дефіцитом кадрів. До прикладу, за даними дослідження Європейської Бізнес Асоціації (European Business Association, EBA), проведеного наприкінці 2024 р.: 71 % опитуваних відчувають значний дефіцит кадрів; 25 % – частковий дефіцит і лише 4 % компаній не відчувають дефіциту кадрів (Європейська Бізнес Асоціація, 2024). За результатами опитування роботодавців, проведеного Міністерством економіки України спільно з Міжнародною організацією з міграції в першому кварталі 2024 р., 58 % опитуваних роботодавців мали проблеми з пошуком кваліфікованих кадрів (Міністерство економіки України, 2024).

Отже, можна констатувати загострення структурного безробіття, за якого працівники не можуть знайти підходящу роботу, а роботодавці – працівника. При цьому, окремої уваги заслуговують дані щодо зовнішньої та внутрішньої міграції, які складно уніфікувати та узгодити між собою у зв'язку з різними методиками обліку та обрахунку. З одного боку, за даними Управління Верховного комісара ООН у справах біженців в Європі станом на лютий 2025 р. зафіксовано 6 343 000 вимушених мігрантів з України, поза межами Європи – 560 200 осіб, всього – 6 903 200 (Office of the United Nations..., 2025). Натомість за даними Eurostat, станом на 31 грудня 2024 р. майже 4,3 млн негромадян ЄС, які виїхали з України внаслідок російської агресії проти України, перебували під тимчасовим захистом в ЄС; 98,3 % осіб, які

виїхали з України і перебували під тимчасовим захистом в ЄС на кінець грудня 2024 р., були українцями. Станом на кінець грудня 2024 р. співвідношення бенефіціарів тимчасового захисту з України до кількості населення було найвищим у Чехії (35,7 на 1000 осіб), випереджаючи Польщу (27,1) та Естонію (25,8). У 2024 р. країни ЄС прийняли 780 290 нових рішень про надання тимчасового захисту (Eurostat, 2025).

Різняться і оцінки потреби України в додаткових кадрах задля економічного відновлення. Наприклад, базовий сценарій Міжнародної організації праці містить оцінки на рівні секторів щодо обсягу робочої сили, необхідної для досягнення цільового показника ВВП, встановленого Урядом України на 2032 рік; він показує, що додатково знадобиться 8,6 млн працівників порівняно з рівнем 2022 року. Тобто, щоб досягти цільового рівня ВВП у 2032 р., зайнятість в Україні має зрости на 67 % порівняно з рівнем 2022 р. та на 37 % порівняно з доведеним рівнем зайнятості в 2021 р. Прогнози показують, що близько 60 % цієї додаткової зайнятості має припадати на сферу послуг, 27,4 % – на промисловість і 12,6 % – на сільське господарство (International Labour Organization, 2023). У Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року, схваленої Кабінетом Міністрів України (розпорядження № 922-р від 30 вересня 2024 р.), наводиться оцінка, що протягом наступного десятиріччя на ринку праці виникне дефіцит близько 4,5 млн працівників (Кабінет Міністрів України, 2024).

З точки зору освітніх вимог до цих додаткових робочих місць, ми оцінюємо, що для досягнення цільового показника ВВП, встановленого Урядом України у сфері зайнятості, знадобиться 4,73 млн додаткових працівників з вищою освітою, 2,27 млн працівників із середнім рівнем освіти та 1,58 млн працівників з базовою освітою. З точки зору розподілу загальної кількості робочих місць за рівнем кваліфікації, 3,04 млн (35,4 %) становитимуть висококваліфіковані робочі місця, 4,08 млн (47,6 %) – робочі місця середньої кваліфікації, а решта 1,46 млн (17,0 %) – низькокваліфіковані робочі місця. Оцінки показують, що близько 2,27 млн додаткових працівників потребуватимуть професійного навчання.

У контексті зазначених викликів – складної ситуації на ринку праці, демографічної та міграційної криз – Україні необхідно розробити комплексну стратегію зайнятості населення, здатну ефективно реагувати на поточні проблеми та сприяти стабільному розвитку ринку праці в умовах європейської інтеграції. Важливо, що схвалення відповідної Стратегії зайнятості населення передбачає Програма підтримки економіки "Ukraine Facility" на 2024–2027 рр. (Програма підтримки економіки..., 2024). Відсутність чітко визначеної стратегії, орієнтованої на довгострокові цілі, може призвести до подальшого погіршення ситуації, втрати конкурентоспроможності на міжнародному ринку праці та посилення соціальної напруженості всередині країни. Стратегія зайнятості населення має орієнтуватися насамперед на потреби роботодавців та працівників, орієнтуючись на розвиток внутрішнього ринку праці та забезпечення його інтеграції з європейським. Зважаючи на такі численні фактори, як мобільність робочої сили, демографічні зміни, а також необхідність забезпечення економічної стабільності, стратегія має включати інструменти для покращення кваліфікаційної відповідності працівників, стимулювання зайнятості серед уразливих груп населення, а також розвитку інфраструктури для підтримки врегульованої трудової міграції та повернення кваліфікованих кадрів. Тому розробка стратегії зайнятості населення стає не лише

питанням економічної необхідності, але й важливим кроком до забезпечення соціальної й економічної стійкості країни в умовах глобальних і внутрішніх змін.

Забезпечення зайнятості населення є одним з основних завдань державної соціально-економічної політики, яке визначає стратегічні орієнтири розвитку країни. Це завдання є основою для досягнення високих стандартів життєдіяльності громадян, соціальної стабільності та сталого розвитку економіки. Для досягнення цих цілей держава може використовувати різноманітні інструменти, зокрема створення умов для ефективної зайнятості, включаючи використання трудової міграції як одного з важливих ресурсів для поповнення національного ринку праці. Міграційна компонента, інтегрована в політику зайнятості, дозволяє не лише задовольнити потреби економіки в додатковій робочій силі, але й сприяти уповільненню процесів депопуляції та стабілізації кількісного й якісного складу населення. Однак в умовах сучасного етапу розвитку соціально-економічних відносин, що характеризується високою динамічністю трансформацій у сферах праці та зайнятості, країна зіштовхується з серйозними викликами. Нестабільність економічного середовища, яка поєднується з негативними соціальними явищами, такими як структурне безробіття, міграційні процеси, дефіцит кадрів, зростання неформальної зайнятості та високий рівень молодіжного безробіття, визначають необхідність розробки стратегії, яка відповідатиме на ці проблеми та сприятиме створенню соціально орієнтованих умов для зайнятості. Це передбачає не лише підтримку економічної стабільності, але й відновлення людського капіталу країни, який є основою для майбутнього економічного розвитку. Із цих причин важливою є розробка стратегії зайнятості, яка буде спрямована на забезпечення повної та продуктивної зайнятості населення в усіх соціальних групах. Стратегія має враховувати нові умови, які виникають через кризові явища, і передбачати механізми для реінтеграції робочої сили, зокрема тих, хто повертається з-за кордону, а також внутрішньо переміщених осіб. Для цього слід формувати умови для створення нових робочих місць у різних секторах економіки, стимулювати інноваційні підходи до професійної підготовки та підвищення кваліфікації робітників, а також проводити реформу системи професійної орієнтації та підготовки кадрів, орієнтуючи їх на потреби сучасного ринку праці.

У зв'язку з цими викликами, важливим є інтегування міграційної складової в загальну стратегію зайнятості. Це передбачає формування ефективної політики трудової міграції, яка буде орієнтована на залучення не лише іноземців, але й підтримку громадян, які повертаються з-за кордону. Водночас розробка механізмів для інтеграції мігрантів в економічну діяльність країни стане важливим етапом у стабілізації та розвитку ринку праці. Міграційна складова дозволить компенсувати дефіцит робочої сили в стратегічно важливих галузях, таких як інформаційні технології, медицина, агропромисловий комплекс, а також сприятиме зменшенню навантаження на державний бюджет через соціальні виплати та допомоги. Враховуючи ці обставини, пропонується стратегія має передбачати вдосконалення законодавчої та інституційної бази, необхідної для ефективної реалізації політики зайнятості. Необхідне не лише вдосконалення системи підтримки зайнятості через Державну службу зайнятості, а й створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього бізнесу, який може стати основним джерелом нових робочих місць. Також важливою частиною стратегії є стимулювання до співпраці між урядом, роботодавцями та соціальними партнерами для розвитку ініціатив,

що сприятимуть відновленню економіки та покращенню рівня зайнятості на всіх рівнях.

Крім того, реалізація цієї стратегії має бути тісно пов'язана з міжнародними ініціативами, зокрема з інтеграцією України до Європейського Союзу. Це дасть можливість не лише сприяти розвитку внутрішнього ринку праці, але й підвищити його конкурентоспроможність на міжнародному рівні. За допомогою цієї інтеграції особливої уваги слід приділити програмам, які дозволяють українським громадянам працювати та здобувати досвід у країнах ЄС, а також залучати іноземних працівників до економічної діяльності в Україні. Таким чином, розробка стратегії зайнятості населення є невід'ємною частиною плану економічного відновлення країни. Це не лише відповідає на поточні виклики, а й забезпечує стійкий розвиток ринку праці, що сприятиме підвищенню якості життя населення, забезпеченню соціальної стабільності та інтеграції України в європейські та глобальні економічні процеси.

Не менш важливим аспектом зазначеної стратегії має стати розвиток компоненти міжнародного поділу праці, який буде стимулювати економічне співробітництво України з іншими країнами, зокрема з державами Європейського Союзу. Інтеграція в глобальні економічні процеси дозволить Україні не лише диверсифікувати джерела попиту на кваліфіковані кадри, а й залучити нові технології, капітал і досвід, що є необхідними для модернізації та розвитку національної економіки. У рамках міжнародного поділу праці кожна країна спеціалізується на певних видах діяльності, що дозволяє максимально ефективно використовувати наявні ресурси, знижувати витрати та підвищувати продуктивність праці. Для України це означає можливість зайняти своє місце в глобальній економічній системі, що сприятиме залученню інвестицій та розвитку нових галузей. Поглиблення співпраці з Європейським Союзом у контексті міжнародного поділу праці дозволить Україні адаптувати свою економіку до європейських стандартів і практик, що важливо для забезпечення сталого розвитку на національному рівні. Зокрема, програми мобільності працівників, що реалізуються в межах ЄС, допоможуть українським громадянам отримувати цінний міжнародний досвід, що буде корисно як для їхнього професійного зростання, так і для економіки України загалом. Водночас виведення України на європейський ринок праці дозволить українським компаніям отримати доступ до висококваліфікованої робочої сили з інших країн, що сприятиме підвищенню продуктивності праці та розвитку інновацій. У цьому контексті доцільно розглядати моделі циркулярної міграції.

Стратегія інтеграції до Європейського Союзу в контексті міжнародного поділу праці також дозволяє забезпечити гармонізацію трудових стандартів і норм, що важливо для інтеграції робочої сили в європейське економічне середовище. Така інтеграція дасть можливість не лише для вільного руху працівників, але й для зростання рівня зайнятості на внутрішньому ринку, розвитку соціальних гарантій для працівників, підвищення рівня кваліфікації та професіоналізму робочої сили в Україні. Таким чином, інтеграція України в європейський ринок праці та міжнародний поділ праці є важливими компонентами на шляху до економічного відновлення та стабільного розвитку країни, сприяючи підвищенню конкурентоспроможності на міжнародному рівні, забезпеченню соціальної стабільності та підвищенню якості життя населення.

Дискусія і висновки

Результати дослідження свідчать про серйозні структурні дисбаланси на ринку праці України, які

загострилися внаслідок повномасштабного вторгнення Росії. Війна спричинила численні економічні та соціальні труднощі, включаючи руйнування інфраструктури, перебої в постачаннях, зниження рівня виробництва і скорочення кількості робочих місць, що особливо відчутно в прифронтових регіонах. Це безпосередньо позначилося на рівні зайнятості та поглибило проблему безробіття. Однак, зважаючи на ці складнощі, слід зазначити зростання потреби в працездатній робочій силі, яке, незважаючи на обмежену пропозицію, привело до певного зниження рівня безробіття в цілому, що позитивно оцінюється відповідними економічними установами, такими як Національний банк України. Погіршення демографічної ситуації та міграційні процеси ще більше ускладнюють ситуацію на ринку праці. Низький рівень народжуваності, високий рівень смертності та значна міграція працездатного населення, що переважно виїжджає до Європейського Союзу, призводять до втрати кваліфікованих кадрів, зокрема в таких важливих галузях, як будівництво, ІТ, медицина та освіта. З одночасним збільшенням кількості внутрішньо переміщених осіб, які потребують адаптації та працевлаштування, ринок праці опиняється під додатковим тиском. Стратегічний підхід до вирішення цих проблем потребує впровадження комплексних заходів, орієнтованих на підтримку внутрішнього ринку праці, що передбачають модернізацію трудового законодавства, створення умов для активної трудової міграції, розвитку професійної підготовки та перепідготовки, а також стимулювання зайнятості серед уразливих груп населення. У цьому контексті важливою є стратегія інтеграції України до Європейського Союзу, яка має бути тісно пов'язана з міжнародним поділом праці та мобільністю робочої сили.

Інтеграція в європейську економічну систему дозволить не тільки покращити конкурентоспроможність України на міжнародному рівні, але й створити нові можливості для українських громадян щодо працевлаштування та здобуття досвіду в країнах ЄС. Це сприятиме розвитку економіки та забезпеченню більшої мобільності робочої сили в межах європейських стандартів. Водночас важливим є залучення іноземних працівників до економічної діяльності в Україні, що допоможе компенсувати дефіцит кваліфікованих кадрів, особливо в тих секторах, де спостерігається найбільша потреба. Завдяки міжнародному поділу праці країни зможуть спеціалізуватися на певних галузях, що дозволить максимально ефективно використовувати свої ресурси та залучити нові технології. Для України це стане можливістю не лише зміцнити свої економічні позиції, а й стати важливим гравцем на глобальному ринку праці, при цьому сприяючи розвитку нових секторів економіки та залученню інвестицій.

Зважаючи на сучасні виклики, стратегія зайнятості має передбачати інструменти для покращення кваліфікаційної відповідності працівників та стимулювання зайнятості в ключових для економіки секторах. Однак для забезпечення стабільного розвитку ринку праці та інтеграції в глобальні економічні процеси Україна повинна враховувати і внутрішні потреби, і вимоги міжнародного ринку праці. Тому розробка ефективної стратегії зайнятості є необхідною для підтримки економічної стабільності, підвищення соціальної стабільності та загального добробуту населення. Таким чином, інтеграція України в європейську економічну систему через міжнародний поділ праці є важливим кроком на шляху до відновлення і стабільного розвитку країни. Це сприятиме підвищенню конкурентоспроможності на міжнародному рівні, забезпеченню соціальної стабільності та поліпшенню якості життя населення в умовах глобальних змін.

Подальший розгляд порушеної тематики буде відбуватися за використання економетричних моделей для аналізу тенденцій на ринку праці та розрахунку впливу різних факторів на рівень безробіття, мобільність робочої сили та інші важливі показники. У цьому контексті велике значення також матиме застосування методів соціально-економічного прогнозування для оцінювання можливих сценаріїв розвитку ситуації на ринку праці в умовах європейської інтеграції.

Список використаних джерел

- Європейська Бізнес Асоціація. (2024). *Дефіцит кадрів, високі зарплатні очікування та мобілізація – ключові тенденції ринку праці у 2024 р.* <https://surl.li/scapqj>
- Заблоцька, Р.О., & Шепель, О.С. (2022). Регулювання міжнародної міграції робочої сили в регіональних інтеграційних угодах. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*, 2(56), 52–55. <https://doi.org/10.17721/1728-2292.2022/2-56/52-55>
- Кабінет Міністрів України. (2024). *Про схвалення Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року (розпорядження від 30 вересня 2024 р. № 922-р).* <https://surl.li/iqgsxn>
- Лібанова, Е. М., Позняк, О. В., & Цимбал О. І. (2022). Масштаби та наслідки вимушеної міграції населення України внаслідок збройної агресії Російської Федерації. *Демографія та соціальна економіка*, 2, 37–57. <https://doi.org/10.15407/dse2022.02.037>
- Міністерство економіки України. (2024). *Результати опитування роботодавців щодо ситуації на ринку праці в Україні.* <https://surl.li/oggaup>
- Національний банк України. (2024). *Інфляційний звіт.* <https://surl.li/qrsjds>
- Шнирков, О. І., & Чураєв, О. А. (2023). Економічна інтеграція України до ЄС в умовах російсько-української війни. *Журнал європейської економіки*, 22(1), 49–68. <https://surl.li/ccfdmclc>
- Eurostat. (2025). *Temporary protection for persons fleeing Ukraine – monthly statistics.* <https://surl.li/fpuwse>
- International Labour Organization. (2023). *Prospects for achieving Ukraine's 2032 GDP target: A labour market perspective.* <https://surl.li/tludas>
- Kahanec, M., & Zimmermann, K.F. (2011). *International migration, ethnicity, and economic inequality.* <https://doi.org/10.1093/oxfordhdb/9780199606061.013.0019>
- Lavenex, S., & UçAzer, E.M. (2004). The external dimension of Europeanization. *Cooperation and Conflict*, 39(4), 417–443. <https://doi.org/10.1177/0010836704047582>
- Office of the United Nations High Commissioner for Refugees. (2025). *Ukraine refugee situation.* <https://surl.li/smjxpy>
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2019). *Skills on the move: Migrants in the Survey of Adult Skills.* <https://surl.li/wydpem>
- Shnyrkov, O.I., & Chugayev, O.A. (2023). Economic Integration of Ukraine into the EU in the Conditions of the Russian-Ukrainian War. *Journal of European Economics*, 22(1), 49–68 [in Ukrainian]. <https://surl.li/ccfdmclc>
- UA.Ukraine facility. (2024). *Economic Support Program: Plan for the Implementation of the Ukraine Facility 2024–2027* [in Ukrainian]. <https://surl.li/pqahtk>
- UNICEF. (2024). *Socio-economic status of households in Ukraine (based on the results of the nationwide sample survey of the socio-economic status of households (SESH), conducted in December 2023 – February 2024)* [in Ukrainian]. <https://surl.li/zqrege>
- Cabinet of Ministers of Ukraine. (2024). *On approval of the Strategy of Demographic Development of Ukraine for the period until 2040 (order dated September 30, 2024 No. 922-r)* [in Ukrainian]. <https://surl.li/iqgsxn>
- European Business Association. (2024). *Staff shortages, high salary expectations and mobilization - key labor market trends in 2024* [in Ukrainian]. <https://surl.li/scapqj>
- Zablotska R. O. & Shepel' O.S. (2022). Regulation of international labor migration in regional integration agreements. *Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Kyiv*, 2(56), 52–55 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.17721/1728-2292.2022/2-56/52-55>

соціально-економічного стану домогосподарств (ОЕСД), проведеного у грудні 2023 року – лютому 2024 року). <https://surl.li/zqrege>

References

- Eurostat. (2025). *Temporary protection for persons fleeing Ukraine – monthly statistics.* <https://surl.li/fpuwse>
- International Labour Organization. (2023). *Prospects for achieving Ukraine's 2032 GDP target: A labour market perspective.* <https://surl.li/tludas>
- Kahanec, M., & Zimmermann, K.F. (2011). *International migration, ethnicity, and economic inequality.* <https://doi.org/10.1093/oxfordhdb/9780199606061.013.0019>
- Lavenex, S., & UçAzer, E.M. (2004). The external dimension of Europeanization. *Cooperation and Conflict*, 39(4), 417–443. <https://doi.org/10.1177/0010836704047582>
- Libanova E.M., Poznyak, O.V. & Tsybmal, O.I. (2022). The scale and consequences of forced migration of the population of Ukraine as a result of the armed aggression of the Russian Federation. *Demography and social economy*, 2, 37–57 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.15407/dse2022.02.037>
- Ministry of Economy of Ukraine. (2024). *Results of a survey of employers on the situation on the labor market in Ukraine* [in Ukrainian]. <https://surl.li/oggaup>
- National Bank of Ukraine. (2024). *Inflation Report* [in Ukrainian]. <https://surl.li/qrsjds>
- Office of the United Nations High Commissioner for Refugees. (2025). *Ukraine refugee situation.* <https://surl.li/smjxpy>
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2019). *Skills on the move: Migrants in the Survey of Adult Skills.* <https://surl.li/wydpem>
- Shnyrkov, O.I., & Chugayev, O.A. (2023). Economic Integration of Ukraine into the EU in the Conditions of the Russian-Ukrainian War. *Journal of European Economics*, 22(1), 49–68 [in Ukrainian]. <https://surl.li/ccfdmclc>
- UA.Ukraine facility. (2024). *Economic Support Program: Plan for the Implementation of the Ukraine Facility 2024–2027* [in Ukrainian]. <https://surl.li/pqahtk>
- UNICEF. (2024). *Socio-economic status of households in Ukraine (based on the results of the nationwide sample survey of the socio-economic status of households (SESH), conducted in December 2023 – February 2024)* [in Ukrainian]. <https://surl.li/zqrege>
- Cabinet of Ministers of Ukraine. (2024). *On approval of the Strategy of Demographic Development of Ukraine for the period until 2040 (order dated September 30, 2024 No. 922-r)* [in Ukrainian]. <https://surl.li/iqgsxn>
- European Business Association. (2024). *Staff shortages, high salary expectations and mobilization - key labor market trends in 2024* [in Ukrainian]. <https://surl.li/scapqj>
- Zablotska R. O. & Shepel' O.S. (2022). Regulation of international labor migration in regional integration agreements. *Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Kyiv*, 2(56), 52–55 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.17721/1728-2292.2022/2-56/52-55>

Отримано редакцію журналу / Received: 05.02.25

Прорецензовано / Revised: 17.02.25

Схвалено до друку / Accepted: 26.02.25

Daria ANDRIUNINA, PhD Student
ORCID ID: 0009-0004-6257-5667
e-mail: dariya.andriunina@gmail.com
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

MIGRATION COMPONENT IN THE EMPLOYMENT STRATEGY OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION

Background. An analysis of the current situation on the Ukrainian labour market in the context of the war, demographic and migration crises is necessary to understand the main challenges faced by the country and to formulate an effective political and economic strategy. Identifying the factors that affect unemployment, labour mobility and the structure of economic activity allows us to assess the prospects for stability and development of the labour market in the context of global changes. In this context, the development of an employment strategy is becoming a key tool for ensuring social and economic stability, in particular through Ukraine's integration into the European Union. European integration will help to increase the competitiveness of the national labour market and attract qualified personnel from other countries, allowing Ukraine to adapt its economy to European standards and realise its potential on a global scale.

Methods. The following methods were used in the preparation of the study: systematic approach, comparative method, structural and functional method, as well as methods of analysis and assessment of the socio-economic situation. Particular attention was paid to analysing the impact of the war on the labour market, as well as to the study of demographic and migration processes using statistical analysis.

Results. It was found that the full-scale invasion has deepened the existing structural imbalances in the Ukrainian labour market. In addition, the demographic and migration crises have significantly complicated the situation, in particular due to high migration of the working-age population and an increase in the number of internally displaced persons. The shortage of skilled workers has become one of the main problems worsening the situation on the labour market. To overcome these challenges, it is necessary to develop a comprehensive employment strategy that focuses on integration into the European Union.

Conclusions. Given the complex challenges facing Ukraine's labor market due to the full-scale invasion, demographic and migration crises, the development of an employment strategy is a critical step towards ensuring economic recovery and stable national development. Ukraine's integration into the European Union will not only enhance the competitiveness of the national labor market but also ensure the effective use of skilled labor, supporting economic growth, social stability, and improving the quality of life for citizens.

Keywords: labour market, European integration, common labour market, migration crisis, employment strategy, international division of labour.

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; or in the decision to publish the results.